

כתונת הפסים של יוסף/ מרדכי אפרתי

למה יעקב עשה ליוסף כתונת פסים?

לכאורה התשובה לכך היא פשוטה. יעקב אהב את יוסף מכל בניו וכדי להביע אהבה מיוחדת זו עשה רק לו לבוש מיוחד וייחודי – כתונת פסים.

אבל עדיין קשה, למה בחר דווקא בכתונת פסים כדי להביע את ייחודיותו של יוסף הרי היה יכול לסמל זאת בדרך אחרת.

בתחילת חייו היה יוסף בעל אישיות שאינה יכולה לחיות בפשרה. במילים אחרות פרפקטציוניסט. לדעת חז"ל (וראה בשפתי חכמים עד הסוף בפרק לז אות נ כיצד הם הסיקו זאת) הוא חושד באחיו שהם אוכלים "אבר מן החי" (בהמה לא שחוטה) ושהם מזלזלים באחיו "בני השפחות" (הבנים של בלהה וזילפה) וגם היו חשודים בעיניו "בעריות" זאת למרות שבאמת לא עשו כל רע וכל החשדות שייחס להם לא היו נכונות.

יוסף רואה שהם אוכלים "בן פקועה" (עגל שנימצא ברחם הפרה לאחר שנישחטה) ללא שחיטה דבר שהוא אינו רצוי אבל מותר כי לפי הדין אין צורך לשוחטו כדי לאוכלו מאחר והיה ברחם אימו כשנשחטה אבל בשביל יוסף אם זה לא פרפקט ולא "לכתחילה" זה בכלל לא כשר ומיד מספר ליעקב שהם אוכלים "אבר מן החי". הוא רואה שאחיו מקיימים משא ומתן עם נשים לרכישת מצרכים שונים ומשתמשים בנשים לצורך הקניה והמכירה דבר הנראה בעיניו כ "גילוי עריות" בעוד שהשימוש האסור באישה הוא רק בשימוש של חיבה (כגון: הצעת המיטה לפניו וכד') אבל בשביל יוסף אם זה לא נתק גמור זה אסור וזה "גילוי עריות" כיון שזה לא מושלם ולא לכתחילה ולא פרפקט.

כדי להוציא את יוסף מהתפיסה הזו, אלוקים מגלגל אותו דווקא למצבים שאינם "לכתחילה" ולאנשים שהם אינם "פרפקט".

הוא ניזרק לבור עם נחשים, חי עם פושעים בבית הסוהר המצרי, מתחכך עם שרים ואנשים מהעשירון העליון (שר המשקים ושר האופים ואשת פוטיפר), חי עם אחיו בני השפחות, חי כמלך, קשור להיררכיית השלטון המיצרית, נימצא בין גויים. במילים אחרות אלוקים מראה לו שגם מצבים ואנשים שאינם פרפקט צריך לדעת לקבל אותם, להכיל אותם (לא חייבים להיות כמוהם אבל לדעת שגם להם זכות וסיבת קיום וגם באמצעותם אלוקים מדבר איתנו ומעביר לנו מסר)

יעקב עושה ליוסף "כתונת פסים" אולי לרמוז לו שהעולם זה לא רק פס אחד – הפס המושלם, אלא יש פסים, גוונים, אנשים, מצבים שונים מהמצב המושלם והאידיאלי אבל עליו לדעת להכיר בהם להכיל אותם ולראות את אלוקים גם בהם ומהם (כמו ספירת "היסוד" הנמשלת לטיפת הזרע המכילה את הדיוקן של כל איברי הגוף השונים)